

Vastaanottaja

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluehallitus

Muutoksenhaunallinen päätös

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto 7.10.2024 § 70

Valittaja

Maria Loikkanen

LAUSUNTO- JA ASIAKIRJAPYYNTÖ

Vastaanottajaa kehoitetaan oheisen valituksen johdosta:

1. antamaan lausuntonsa asiassa tai mikäli hyvinvointialueen hallintosäännön määräykset sitä edellyttävät, hankkimaan valtuuston lausunnon.
2. vastaamaan valittajan esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausumaan esitetystä selvityksestä.
3. toimittamaan kaikki valituksenalaisen päätöksen perusteena olevat asiakirjat ja muu tarvittava selvitys, joihin kuuluvat ainakin:
 - kaikki valtuuston päätöksen liitteet
 - hallintosääntö.
4. ilmoittamaan, milloin valituksenalaisen päätöksen pöytäkirja on pantu nähtäville yleiseen tietoverkkoon hyvinvointialueen verkkosivustolle.

Lausuntoon pyydetään myös laatimaan numeroitu luettelo sen liitteenä olevista asiakirjoista, jotta asianosainen saa myöhemmän vastaselityspyynnön yhteydessä tietoonsa hallinto-oikeudessa olevan oikeudenkäyntiaineiston.

Viranomaista pyydetään ilmoittamaan se osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoitte). Prosessiosoitteen muutoksesta on viipymättä ilmoitettava hallinto-oikeudelle. Mikäli prosessiosoitetta ei ole ilmoitettu, tiedoksianto toimitetaan viranomaisen yleiseen asiointiosoitteeseen.

Lausunto ja pyydetty asiakirjat on toimitettava hallinto-oikeudelle viimeistään 9.12.2024. Mikäli mahdollista, lausunto ja asiakirjat pyydetään toimittamaan sähköpostitse ita-suomi.hao@oikeus.fi. Salassa pidettäviä tietoja sisältävät asiakirjat tulee lähettää salattuna sähköpostina tai turvaviestinä.

Lausunnon liitteenä lähetettävät mahdolliset liitetiedostot tulee yksilöidä nimeämällä ne tarkasti asiakirjan sisällön mukaisesti. Liitetiedoston nimestä tulee myös selvittää kyseisen asiakirjan laatimispäivämäärä.

Lisätietoja sähköisten asiakirjojen nimeämisestä on osoitteessa
<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/sahkoinenasointipalvelu/hallinto-jaerityistuomioistuintenasointipalvelu.html>

Lausunnon toimittamisen yhteydessä on mainittava asian diaarinumero 2326/2024.

LIITTEET

Valitusasiakirjat 4.11.2024

Pirita Hänninen
lainkäyttösihteeri

I Valittaja

ALUEVALITUS

Maria Loikkanen

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Kotikunta Enonkoski, joka sijaitsee Etelä-Savon hyvinvointialueen alueella

Valitus tehdään hyvinvointialueen jäsenenä

II Valituksen kohteena oleva päätös

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuuston 7.10.2024 tekemä päätös asiassa § 70 (Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen ja uusien sopeutustoimenpiteiden hyväksyminen)

Liitän tähän valitukseen valituksenalaisen päätöksen.

III Vaatimukset

Vaadin, että hallinto-oikeus

1. kieltää Etelä-Savon hyvinvointialuetta panemasta aluevaltuuston 7.10.2024 tekemää päätöstä täytäntöön siltä osin, kuin päätös sisältää jäljempänä mainituin tavoin asiaratkaisun; ja
2. kumoaa valituksen kohteena olevan päätöksen ja palauttaa asian Etelä-Savon hyvinvointialueen uudelleen käsiteltäväksi; sekä
3. velvoittaa Etelä-Savon hyvinvointialueen korvaamaanoikeudenkäyntikuluni 270 eurolla laillisine korkoineen siitä, kun 30 päivää on kulunut tuomion antamisesta.

IV Oikeudenkäyntikulut

Katson, että hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan mahdollinen tuomioistuinmaksu oikeudenkäyntikuluna myös siinä tapauksessa, että valitus hylättäisiin tai jätettäisiin tutkimatta, koska päätökseen on liitetty valitusosoitus.

V Täytäntöönpanokielto

Valituksenalaisessa päätöksessä on kyse merkittävästä hyvinvointialueen toimintaa koskevasta ratkaisusta. Päätöksen täytäntöönpano kohdistuu ihmisten perusoikeuksien ytimen mukaiseen oikeussuojaan erityisesti perustuslain 19 §:n 3 momentin (oikeus riittäviin sosiaali- ja terveystalveluihin) ja 7 §:n 1 momentin (oikeus elämään) osalta. Näin ollen on tärkeää, että hallinto-oikeus kieltää 7.10.2024 § 70 asiassa tehdyn päätöksen täytäntöönpanon.

Täytäntöönpanokielto on kohdistettava koko päätökseen tai toissijaisesti seuraaviin asiakokhtiin:

- Aluevaltuuston päätöksessä kohdassa 35 (Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen uudet toimenpiteet) on ollut kyse käytännössä palveluverkosta (palveluverkkosuunnitelma) jossa on määritelty se, millä alueilla ja miten toimintaa toteutetaan.
- Aluevaltuuston päätöksessä kohdassa 9 (Terveystalvelujen toimialan uudet toimenpiteet: Diagnostisten ja tukipalveluiden sopeutustoimet) on ollut kyse käytännössä palveluverkosta (palveluverkkosuunnitelma) jossa on määritelty se, millä alueilla ja miten toimintaa toteutetaan.
- Aluevaltuuston päätöksessä kohdan 5 ja 6 (Terveystalvelujen toimialan uudet toimenpiteet: Sote-keskustalveluiden tilakäytön tiivistys skenaarion 1 mukaisesti; suun terveydenhuollon sopeutustoimet) osalta on ollut kyse käytännössä palveluverkosta (palveluverkkosuunnitelma) jossa on määritelty se, millä alueilla ja miten toimintaa toteutetaan.

VI Valitusperusteet

Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös on valituskelpoinen asiaratkaisu ainakin samojen kohtien osalta, jonka osalta tässä valituksessa on vaadittu täytäntöönpanon kieltämistä.

Päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska

1. aluevaltuuston puheenjohtaja on ilman hyväksyttävää perustetta ja vastoin perustuslain 12 §:ssä turvattua valtuutettujen sananvapautta ja hallintosäännön 105 §:n määräystä rajoittanut valtuuston kokouksessa tämän päätöksen osalta valtuutettujen oikeutta käyttää puheenvuoroja hyvinvointialueen toimintaan merkittävästi vaikuttavassa asiassa; ja
2. aluevaltuuston kokouksessa tehty kannatettu ja äänestyksessä enemmistön saanut uudelleen valmisteluesitys ei johtanut käsitellyn koko asian osalta uudelleen valmisteluun vastoin hallintosäännön 106 §:ää.

VII Perustelut

Aluevaltuusto on 7.10.2024 asiassa § 70 käsitellyt seuraavaa asiaa: Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen ja uusien sopeutustoimenpiteiden hyväksyminen.

Päätöksen selostusosan toimivalta kohdassa on viitattu valtuuston toimivallan osalta hyvinvointialueen hallintosäännön 8 §:n 4 momentin 4 kohdan määräykseen. Sen mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta.

Aluevaltuuston päätöksessä tehtiin keskustelujen kuluessa kannatettu esitys asian palauttamiseksi uudelleen valmisteltavaksi. Valtuuston kokouksen puheenjohtaja jakoi kuitenkin käsitellyn asian erillisiin osiin siten, että vain osa päätöksen kohteena olevista asioista palautettiin uudelleen valmisteluun, osan asioista saavutettua lopullisen asiaratkaisun jäljempänä luetellulla tavalla.

Ensimmäinen uudelleen valmistelua koskeva kannatettu ehdotus oli aluevaltuutettu Tuukka Suomalaisen tekemä palautusesitys, jonka mukaan

”Kerimäen lyhytaikaisyksikön siirto Savonlinnan sairaalan tiloihin laitetaan uudelleen valmisteluun. Kun jäljempänä kokouksessa terveystalouden kohdat 1–3 on menossa uudelleen valmisteluun, on johdonmukaista laittaa uudelleen valmisteltavaksi kaikki ne asiat, jotka liittyvät sairaaloiden tilakysymyksiin,

työnjakoon ja toimeenpano aikatauluun.”

Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 105 §:n mukaan

”Jos keskustelun kuluessa tehdään kannatettu ehdotus asian pöydällepanosta, palauttamisesta valmisteltavaksi tai jokin muu ehdotus, jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian käsittelyn, seuraavien puhujien on puheenjohtajan kehotuksesta rajoitettava puheenvuoronsa koskemaan vain tätä ehdotusta. Jos ehdotus hyväksytään yksimielisesti tai äänestämällä, puheenjohtaja keskeyttää asian käsittelyn. Jos ehdotus hylätään, asian käsittely jatkuu.”

Kun aluevaltuutettu Suomalaisen valmisteluun palautusesitystä oli kannatettu, aluevaltuuston puheenjohtaja esitti ensiksi käsittelyjärjestystä koskevaksi ehdotukseksi sen, että seuraavien puheenvuorojen on koskettava palautusesitystä.

Sen sijasta, että kokouskutsussa ja esityslistalla oleva asia ”Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen ja uusien sopeutustoimenpiteiden hyväksyminen” olisi kokonaisuudessaan ollut palautusesityksen kohteena, ryhdyttiin kokouksessa puheenjohtajan toimesta jakamaan asiaa eri osiin siten, että esimerkiksi kohdat 12–17 tai 1–3 äänestettiin eri ”asioina”. Joistakin päätöskohdista tehtiin lopulliset asiaratkaisut.

Valituksessani katson, että aluevaltuuston kokouksessa ensimmäisen uudelleenvalmistelua koskevan esityksen kohdalla esityslistassa mainittu asia ”Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen ja uusien sopeutustoimenpiteiden hyväksyminen” olisi tullut olla keskustelun ja mahdollisen uudelleen valmistelua koskevan äänestyksen kohteena.

Valmisteluun palauttaminen olisi tullut johtaa käsittelyn keskeyttämiseen kokonaisuudessaan ja palauttamisäänestyksen kohdistua koko päätökseen.

Siltä osin, kuin eri kohtia voidaan arvioida yksittäisinä eri osiin jaettavissa olevina ”asioina”, käsittelen jäljempänä näitä yksittäisiä ”asioita” erikseen.

Aluevaltuuston kokouksessa aluevaltuutettu, samalla aluehallituksen puheenjohtaja,

Heikki Laukkanen totesi (tallenne kokouksesta), että tämän käsittelyssä olevan päätöksen jälkeen tehdään täytäntöönpanopäätökset.

Aluevaltuuston päätöksessä kohdassa 35 (Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen uudet toimenpiteet) on ollut kyse pöytäkirjan mukaan vain pelastustoimen henkilöstömuutoksesta ja tarkemmin kahdesta asiasta:

- Onnettomuuksien ennaltaehkäisy 2 htv:n vähentäminen
- Palomiehet 11 htv:n vähennys

Tosiasiallisesti päätös tarkoittaa kohdan 35 osalta palveluverkosta päättämistä, koska käytännössä tehtävät ovat niin sanottuja liikkuvia palveluja ja siten kysymys on siitä missä palveluja saadaan. Kyse on sen määrittelystä, millä alueilla ja miten toimintaa toteutetaan. Hallintosäännön 8 §:n 5 momentin 3 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää palveluverkosta.

Aluevaltuuston päätöksessä kohdassa 9 (Terveyspalvelujen toimialan uudet toimenpiteet: Diagnostisten ja tukipalveluiden sopeutustoimet) on ollut kyse käytännössä palveluverkosta (palveluverkkosuunnitelma) jossa on määritelty se, millä alueilla ja miten toimintaa toteutetaan.

Päätöksen liiteasiakirjan mukaan kohdassa 9 olisi kysymys tarkemmin palveluverkkomuutoksesta: Kuvantamisen laitemuutokset ja palveluverkkomuutokset

Aluevaltuuston päätöksessä kohdan 5 ja 6 (Terveyspalvelujen toimialan uudet toimenpiteet: Sote-keskuspalveluiden tilakäytön tiivistys skenaarion 1 mukaisesti; suun terveydenhuollon sopeutustoimet) osalta on ollut kyse käytännössä palveluverkosta (palveluverkkosuunnitelma) jossa on määritelty se, millä alueilla ja miten toimintaa toteutetaan.

Päätöksen mukaan valtuutettu teki seuraavan muutosesityksen:

Muutosesitys Suunterveydenhuollon palveluita on edelleen tuotettava lähipalveluina Rantasalmella, Sulkavalla, Enonkoskella, sekä Punkaharjulla.

*Säästöjä ei tule tehdä suunterveydenhuollon hammaslääkäripalveluista. Suunterveyteen liittyvät monet sairaudet, joten hammaslääkärien *vastaanoton* vieminen pidemmälle matkan päähän tulee väistämättä käyntien vähentymistä, koska kaikilla ei ole omia kulkuneuvoja matkoille, eikä julkisia kulkuneuvoja kulje. Eloisan tulee kantaa vastuu koko alueen palveluiden saatavuudesta. (*korjattu kirjoitusvirhe).*

Päätökseksi tuli äänestyksen jälkeen aluehallituksen esitys.

Päätöksessä on siten ollut kyse palveluverkkoa koskevasta ratkaisusta, joka johtaa suun terveydenhuollon poistumiseen lähipalveluna Rantasalmelta, Sulkavalta, Enonkoskelta sekä Savonlinnan Punkaharjun toimipaikoista.

Päätöksen liitteen 10 mukaan (Dia sivu 6) Sote-keskuspalveluiden tilakäytön tiivistys & henkilöstövaikutukset -arvioinnin mukaan erityisesti pienemmissä kunnissa asukkaiden etäisyydet fyysisten palveluiden piiriin kasvavat.

Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan aluevaltuusto päättää palveluverkosta ja toisaalta tekee hyvinvointialuestrategiassa strategiset linjaukset muun muassa palvelujen järjestämiseen, tuottamiseen ja palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen.

Aluevaltuuston päätöksen selostusosassa todetaan, että sopeutustoimenpiteiden toimeenpanosta tehdään tarvittavin osin erilliset hallinnolliset päätökset toimivaltaisen viranomaisen toimesta hallintosäännön edellyttämällä tavalla.

Päätökseen liitetyn valitusosoituksen mukaan aluevaltuuston päätökseen voidaan hakea muutosta aluevalituksin.

Valituksessani katson, että aluevaltuutettujen puheenvuoroja rajoitettiin siten, ettei puheenjohtaja antanut käsitellyssä asiassa puheenvuoroa. Käsitellyn asian aikana pyydetty puheenvuorot evättiin seuraavilta aluevaltuutetuilta:

1. Janne Laine

2. Strandman Jaana
3. Nieminiitty Sanna
4. Peitsaro Panu
5. Koskela Jouni
6. Kuikka Seija

Puheenvuorot joita ei annettu käyttää. liittyivät osaltaan ilmeisesti ratkaistaviin asioihin ja osa asian palauttamiseen.

Valituskelpoinen asiaratkaisu

Perustuslain 21 §:n jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hyvinvointialuelain 140 §:n mukaan aluevaltuuston päätökseen saa hakea muutosta aluevalituksella hallinto-oikeudelta. Lain 141 §:n mukaan päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä aluevalitusta.

Lain perusteluiden (HE: 241:2020 vp, 141 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan oikaisuvaatimuksen ja aluevalituksen voisi tehdä vain hyvinvointialueen viranomaisen lopullisesta päätöksestä. Lopullisia olisivat yleensä päätökset, joilla asia on hyvinvointialueella ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Muutoksenhaku olisi kielletty päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Jos esimerkiksi asiaa valmisteltaisiin lautakunnassa ja aluehallituksessa ennen valtuustokäsittelyä, vain aluevaltuuston päätös olisi valituskelpoinen. Aluevaltuuston päätöksestä tehtävässä aluevalituksessa voitaisiin kuitenkin vedota kaikkiin päätöksenteon virheisiin, myös sellaisiin, jotka ovat syntyneet asian valmisteluvaiheessa esimerkiksi asiaa lautakunnassa käsiteltäessä.

Oikeuskirjallisuudessa (Hyvinvointialue, s. 702, 2024) on katsottu, että esimerkiksi hyvinvointialueen ylempien toimielinten alemmille toimielimille ja viranhaltijoille antamat ohjeet ja kehotukset eivät ole muutoksenhakukelpoisia päätöksiä vaan yleensä valmistelevia toimia. Päätös on kuitenkin valituskelpoinen, jos ohje on tarkoitettu varsinaista päätöksentekijää sitovaksi ja sillä on ulkopuoliseen kohdistuvia vaikutuksia.

Edelleen oikeuskirjallisuuden (Hyvinvointialue, s. 702). kannan mukaan päätöksessä, jolla tiettyyn hankkeeseen ryhtymistä selvitetään tarkoituksena tuoda asia vielä kokonaisuudessaan uudelleen toimielimen käsiteltäväksi, kyse on asian valmistelusta, eikä tällaista periaatepäätöstä voida pitää valituskelpoisena. Jos sen sijaan hankkeeseen jo sitoudutaan ja tehdään ratkaisu eri vaihtoehtojen välillä, vaikka rahoitus ja yksityiskohdat tuodaan myöhemmin päätettäväksi, päätös saattaa olla valituskelpoinen. Esimerkiksi talousarviopäätös on valituskelpoinen. Sen sijaan talousarvion perusteluissa mainitut säästökohteet, jotka vaikuttavat määrärahoihin mutta joista vielä päätetään erikseen, eivät ole valituskelpoisia.

Hyvinvointialueen 7.10.2024 § 70 asiassa tekemät edellä mainitut päätökset eivät muotoilunsa mukaan tarkoitettu ole tarkoitettu pelkästään säästötoimenpiteeksi, vaan valtuustotason päätökseksi siitä, miten ja millä tasolla hyvinvointialue jatkossa tuottaa palveluja.

Päätöksen linjaukset on tarkoitettu selvästi sen itsensä, muiden viranomaisten, toimielinten ja viranhaltijoiden sitovaksi toimintaohjeeksi.

Hyvinvointialueen päätöksellä on merkittäviä ulkopuoliseen ulottuvia vaikutuksia, kuten edellä ja päätöksen liitteessä nro 10 todetaan.

Toiminnan muutokset vaikuttavat ainakin hyvinvointialueen hyvinvointialuelain 3 §:ssä tarkoitettuihin jäseniin.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 106 §:n 5 momentin mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen palveluverkosta. Aluevaltuuston päätöksessä ei ole kyse

talousarvion hyväksymisestä, johon päätöksen selostusosan ”Toimivalta” kohta viittaa.

Tähän johtopäätökseen viittaa päätöksen otsikointi ja se, että valtuutettu on esityksessään eräässä päätöksen kohdassa todennut, että ”*Aluehallituksen asettaman sairaalaryhmän tulee arvioida esitykset toimeksiantonsa mukaisesti ennen talousarvion käsittelyä.*”

Myös hyvinvointialue on itse pitänyt päätöstä lähtökohtaisesti sellaisena, josta on oikeus tehdä aluevalitus, koska on liittänyt päätökseensä valitusosoituksen.

Käsittelystä asiassa on ollut kyse hyvinvointialueen toimintoihin ja palvelun sisältöön vaikuttavasta aluevaltuuston toimivaltaan kuuluvasta asiaratkaisusta, joka ei ole valmistelua tai päätöksen täytäntöönpanoa hyvinvointialuelain 141 §:n tarkoittamalla tavalla. Päätös on siten valituskelpoinen.

Valtuuston käsittelemä asia olisi tullut kokonaisuudessaan palauttaa uudelleen valmisteltavaksi

Valtuuston kokouksessa tulee noudattaa hallintosäännön määräyksiä valtuuston kokousmenettelystä. Hallintosäännön 105 §:ssä mainitaan uudelleenvalmistelua koskevan ehdotuksen kohdistuvan asiaan (”jonka hyväksyminen keskeyttäisi asian käsittelyn”).

Tämä asia on kokouskutsun ja esityslistan mukaan ollut seuraava: Etelä-Savon hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen ja uusien sopeutustoimenpiteiden hyväksyminen.

Puheenjohtajan olisi tullut hallintosäännön 106 §:n perusteella kehottaa seuraavia puhujia rajoittamaan puheenvuoronsa koskemaan vain uudelleenvalmisteluesitystä.

Puheenjohtaja tekikin äänestys ehdotuksen, mutta suppeammin kun hallintosäännön 106 § määräys edellyttää. Tästä huolimatta asian käsittelyä on jatkettu ja tehty jäljempänä mainitut lopulliset asiaratkaisut.

Hallintosäännön kokousmenettelyjä koskevilla määräyksillä pyritään turvaamaan asianmukainen asian käsittely. Välillisesti menettelymääräyksillä turvataan tehtyjen päätösten sisällön oikeellisuutta. Nyt tehty osakohtia koskeva jaettu päätös vaikeuttaa päätösten ymmärtämistä, koska päätösten tarkoittamat toimenpiteet liittyvät toisiinsa.

Valtuutettujen puheenvuorojen esittämistä ja niiden määrää on rajoitettu

Valituksenalaisen päätös tehtiin kokouksessa, joka pidettiin videoneuvottelujärjestelmää hyödyntäen. Hyvinvointialueella on käytössään myös sähköinen kokousjärjestelmä, jossa aluevaltuutettu voi pyytää puheenvuoroja ja myös äänestää sitä kautta.

Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 105 §:n mukaan kokouksen kulun turvaamiseksi puheenjohtajalla on oikeus yksittäisessä asiassa rajoittaa valtuutettujen puheenvuorojen pituutta siten, että ryhmäpuheenvuoro voi kestää 10 minuuttia ja muu puheenvuoro 2 minuuttia.

Aluevaltuuston 7.10.2024 § 70 käsittelyn ja puheenvuorojen pitämiselle varattuna aikana useita aluevaltuutettuja pyysi sähköisessä kokousjärjestelmässä tai videoneuvottelujärjestelmässä puheenvuoroa, mutta puheenjohtaja ei sallinut puheenvuoroa, riippumatta siitä, oliko puheenvuoropyyntö tehty ensimmäistä kertaa tai oliko valtuutetulla uusi puheenvuoropyyntö.

Edellä mainituin tavoin useat aluevaltuutetut jäivät ilman asianmukaista puheenvuoroa pyynnöstä huolimatta. Valtuutettujen puheenvuoroilla on keskeinen vaikutus asian käsittelyyn ja mahdollisesti lopputulokseen.

Hyvinvointialuelain 95 § 1 momentin f-kohdassa säädetään siitä, että hallintosääntöön voidaan ottaa määräys valtuutettujen puheenvuorojen pituudesta yksittäisissä asioissa, jos se on tarpeen kokouksen kulun turvaamiseksi.

Jo ennen hallintolain säätämistä, hallintomenettelylain aikaisessa oikeuskäytännössä (KHO:2000-T-248) vahvistettiin edelleen perustuslakia edeltävän Suomen

hallitusmuodon 10:n mukaisena sananvapautta koskevana periaatteena se, että sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Kunnanvaltuuston jäsenen puheoikeuden käyttäminen valtuuston kokouksessa on keskeinen osa hallitusmuodon 10 §:ssä turvattua sananvapautta.

KHO on ratkaisussaan KHO:2005:58 todennut seuraavaa.

Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaiseen sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Perusoikeusuudistusta koskevan hallituksen esityksen mukaan sananvapaussäännöksen keskeisenä tarkoituksena on taata kansanvaltaisen yhteiskunnan edellytyksenä oleva vapaa mielipiteen muodostus, avoin julkinen keskustelu, joukkotiedotuksen vapaa kehitys ja moniarvoisuus sekä mahdollisuus vallankäytön julkiseen kritiikkiin. Ydinajatukseltaan sananvapautta voidaan pitää poliittisena perusoikeutena (HE 309/1995 vp s. 56).

Viitatussa ratkaisussaan KHO arvioi silloin voimassa ollutta kuntalain 15 a §:n 3 momenttia siten, että sananvapautta rajoittavaa tavallisen lain säännöstä on tulkittava suppeasti ottamalla huomioon tällaiselta rajoitukselta edellytettävä täsmällisyys ja tarkkarajaisuus. Ratkaisussa arvioidussa kuntalain 15 a §:n 1 momentissa on säädetty niistä keinoista, joilla valtuuston puheenjohtaja voi puuttua valtuutetun kokouksen kulkua häiritsevään käytökseen. Valtuutettuna toimimista ei ole voitu rajoittaa tätä enempää. Pidättäessään valtuutetun luottamustoimestaan valtuusto on siten ylittänyt toimivaltansa. Kunnanvaltuuston päätös oli tältä osin lainvastainen

Hyvinvointilain 90 §:n 1 momentin f-kohta mahdollistaa rajoituksen vain pyydettyjen puheenvuorojen pituuden osalta. Tämä oikeus ei sanamuotonsa mukaisesti koske oikeutta evätä valtuutetun oikeutta yleisesti käyttää puheenvuoroa asiassa pyyntönsä mukaisesti. Koska kyseisessä päätöksessä on ollut kyse merkittävästä hyvinvointialueen toimintaa linjaavasta kysymyksestä, korostuu valtuutettujen oikeus käyttää puheenvuoroja asiassa.

Edellä mainitun KHO:2005:58 ratkaisun oikeusohje huomioon ottaen valtuutettujen

puheenvuorojen käytön rajoittaminen on ylittänyt sen, miten valtuutetun toimintaa voidaan rajoittaa.

Edellä mainituilla perusteilla katson, että Etelä-Savon hyvinvointialueen aluevaltuuston 7.10.2024 tekemä päätös asiassa § 70 on syntynyt hyvinvointialuelain 140 §: tarkoittamalla tavalla virheellisessä järjestyksessä.

Paikkakunta, päiväys, allekirjoitus.

Enonkoski

04.11.2024

Maria Loikkanen